NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok IV. Kraków, niedziela 28 sierpnia 1921. Nr. 225.

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.128
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracy
Komunikaty przesłano Redakcyi nie będą uwzględnione.
Redakcya rękopisów nie zwraca.
Redaktor naczelny przyjmuje od 11½ do 12 w południe.

Cena Nru 10 Mk.

Prenumerata: w Krakowie i na prowincyi mies. 240·—, kwart. 720·— M
w Krakowie z odnoszeniem do domu . . . 270·— „ 810·—,
Na prowincyi: z przesyłką pocztową 285·—, „ 855·—,
Za granicą: z przesyłką pocztową . . . 325·—, „ 975·—.
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia od wyrazu 7·— Mk., wiersz nonparel 1-szpalt. Mk 20. Nadesłane Mk 50·—. Wiersz nonparelowy 1 szp w tekście Mk 70·—, Wiersz nonp. 1 szpalt. na 1. stronie 80 Mk Zawiadomienia ślubne i gratulacye 200 Mk.

Czujemy, jak to boli...

Kraków, 27 sierpnia.

(is) Niema chyba na ziemiach „Rzeczypospolitej" narodu, któryby tak żywo odczuwał skargi i żale, jakiemi przepełnioną jest obecnie prasa polska w sprawie ucisku mniejszości polskiej na Łotwie i Litwie kowieńskiej, jak my Żydzi.

Odczuwamy bardzo żywo, jak ten ucisk musi boleć mniejszość polską.

Nasuwają się nam bowiem przy tej sposobności dziwne analogie. Poseł Antoni Anusz pisze w numerze 221 „Narodu":

„Inaczej wszak, jak odmawianiem prawa do życia, nie można określić masowego usuwania Polaków-kolejarzy z posad, dzięki któremu 5 tysięcy istnień polskich pozbawiono wszelkich środków utrzymania".

A lwowska „Chwila" pisała niedawno o usunięciu Żydów ze służby kolejowej we wschodniej Małopolsce (nie na Łotwie):

„Spensyonowanie wydalonych żydowskich urzędników kolejowych oznacza ostateczne i definitywne usankcyonowanie zarządzenia, które od samego początku było bezprawne. Pozbawia ono setki ludzi podstaw egzystencyi, którą zdobyli sobie znojem i pracą swoich lat najlepszych i która była ich prawem, tak, jak jest prawem wierzyciela żądać dopełnienia zobowiązania od dłużnika. Dłużnikiem ich jest państwo".

A dalej pisze poseł Antoni Anusz:

Wiedząc o takim stosunku władz łotewskich do Polaków-kolejarzy, czy można chociażby na chwilę przypuszczać, że wykonywanie reformy rolnej na Łotwie pozbawione jest cech akcyi antypolskiej, że chodzi tam wyłącznie o naprawę ustroju rolnego kraju, a nie o nową postać gnębienia mniejszości polskiej?

Nie dawno temu p. baron Konopka w dodatku ekonomicznym „Czasu" w spokojnym, objektywnym artykule przyznał, że tendencyą reformy rolnej w Polsce jest obok usunięcia wielkiej własności, także pozbawienie Żydów roli a Dziennik ludowy Nr. 200 z br. podaje następujący charakterystyczny komunikat pt. „Przymusowy wykup majątków".

Komisya Okręgowa Ziemska we Lwowie na posiedzeniu w dniu 20 sierpnia 1921 r pod przewodnictwem prezesa Okręgowego Urzędu Ziemskiego, dra Stanisława Orzechowskiego, powzięła w myśl art. 6 ustawy z dnia 15 lipca 1920, Nr. 70 poz. 461 uchwałę na przymusowy wykup następujących majątków:

1) Uhrynów dolny i Kłusów powiat Stanisławów, własność hr. Stelli Borkowskiej.

2) Kozodawy, powiat Przemyślany, własność Jana Korczyńskiego i Stefana Zawadowskiego.

3) Bałaharówka, powiat Horodenka, własność dra Wiktora i Juliana Świderskich.

4) Łonie, powiat Przemyślany, własność Froima Neumana i Mojżesza Diamanda.

5) Opłytna Błyszczywódzka, powiat Żółkiew, własność Jakóba Witza.

6) Błyszczywody, powiat Żółkiew, własność dra Hermana Rabnera i dra Leona Auerbacha.

Powodem tej uchwały jest nieprawidłowa i z uszczerbkiem dla wytwórczości krajowej połączona gospodarka, tudzież dzika parcelacya (art. 1 punkt 1 i 2 powołanej ustawy). Zarazem z tych samych powodów wyraziła Komisya opinię, że należy wdrożyć akcyę w kierunku przymusowego wykupu majątków:

1) Krzywcze, powiat Borszczów, własność Schmarje Kelzera i Goldy Seidman.

2) Malinów, powiat Przemyślany, własność Altera Bauma, Izaaka Landaua, Samuela Zieglera, Moesa Schreiera i Chaima Bursztyna.

3) Grzybowice, powiat Lwów, własność Jakóba Wittelesa i Sary Taubes.

4) Chruszno Stare, powiat Lwów, własność Abrahama Lufta.

Na następnem posiedzeniu, które odbędzie się z początkiem września br. zajmie się Komisya Okręgowa Ziemska dalszym szeregiem majątków, co do których materyał opracowuje Okręgowy Urząd Ziemski.

Na 10 majątków: 3 polskie, 7 żydowskich. Nie jest to komunikat pierwszy tego rodzaju i zapewne nie ostatni. „Nieprawidłowa gospodarka", ów kauczukowy termin reformy rolnej — jest naturalnie instrumentem politycznym a nie gospodarczym. „Tajne" instrukcye z góry są tego druzgocącym dowodem.

A dalej pisze poseł Antoni Anusz:

„Na czerwiec 1920 r. był zapowiedziany prze

Komisya Rady Ligi narodów wyjeżdża na Górny Śląsk.

Bytom. PAT. Jak donoszą z Opola, państwa reprezentowane w Radzie Ligi narodów wyślą w najbliższych dniach na Górny Śląsk swych przedstawicieli, którzy mają za zadanie wybadać na miejscu sprawę wykreślenia granicy między Polską a Niemcami.

Po objęciu referatu przez Ishi'ego.

Bordeaux. PAT. (Radio) Prasa francuska podkreślając ważność zadań Rady Ligi narodów wstrzymuje się od polemiki w tej sprawie, ze spokojem i ufnością w sprawiedliwość oczekując raportu wicehrabiego Ishi oraz decyzyi Rady. „Temps" zaznacza jedynie, że dzienniki niemieckie popełniły błąd, rzucając oszczercze słowa przeciwko Quinonesowi de Leon, jak również atakując Hymansa, który zresztą nie był wyznaczony na sprawozdawcę. „Temps" zaznacza, że decyzya Rady Ligi narodów powinna być wynikiem poważnego rozwiązania, niezałatwienie bowiem sprawiedliwe kwestyi Górnego Śląska może pociągnąć za sobą nieobliczalne konsekwencye.

Zaprzeczenie delegata brazylijskiego.

Bordeaux. (E. E.) Agencya „Americana" oświadcza, że poseł brazylijski we Francyi da Cunha zaprzeczył oficyalnie wiadomości, jakoby miał odrzucić stanowisko sprawozdawcy w sprawie Górnego Śląska wobec Rady Ligi narodów. Da Cunha oświadczył, że nie stykał się ani pośrednio, ani bezpośrednio z wicehrabią Ishi, ani też nie poruszał z nikim z Rady Ligi narodów sprawy górnośląskiej.

Rozprawa przeciw mordercy majora Montalegre'a.

Ujawnienie szczegółów z działalności „Selbstschutzu" na Górnym Śląsku.

Bytom. PAT. We czwartek odbyła się przed koalicyjnym sądem wojennym w Tarnowskich Górach rozprawa przeciw 20-letniemu Joschkemu, oskarżonmu o zamordowanie d. 24 lipca majora francuskiego Montalegra. Rozprawa trwała od godz. 11 rano do 5 m. 30 popołudniu. Przewodniczył prezes nadzwyczajnego sądu koalicyjnego w Opolu Majer, oskarżał prokurator kapitan angielski Glaykon, bronili adwokaci z Bytomia: Eggeling i Neumann. Świadków do rozprawy powołano 30, z czego przybyło 28. Oskarżony zeznał, że w oznaczonym dniu strzelał do Francuzów, lecz nie miał zamiaru zamordowania majora Montalegre. Strzelał dlatego, ponieważ komendant jego grupy Sesbstschutzu, Pisarski, występujący pod pseudonimem Wehr, który potem uciekł do Niemiec, przyrzekł mu nagrodę za zabicie oficera francuskiego. Świadkowie zeznawali, że równocześnie padły także inne strzały rewolwerowe, jednakże w chwili, gdy major Montalegre padał na ziemię, słychać było tylko jeden strzał. Po wypadku Joschke zbiegł do swgo kolegi z Selbstschutzu i oświadczył mu, iż zastrzelił oficera francuskiego. To oświadczenie słyszała siotra Joschkego. Następnie Joschke był u drugiego swego kolegi, Dietricha, któremu także oświadczył, że zabił oficera francuskiego i któremu oddał swój rewolwer. Dietrich radził Joschkemu, aby uciekał do Niemiec. Następnego dnia była tajna narada członków Selbstschutzu w sprawie zabicia majora Montalegre. Joschke otrzymał od Pisarskiego pieniądze i uciekł do Opola. Następni za legitymacyą na nazwisko Markel udał się do Brzegu i Wrocławia, był tam dwa tygodnie poczem zgłosił się do służby wywiadowczej w Kluczborku. Tu aresztował go d. 31 lipca oficer francuski. Aresztowanie nastąpiło w mieszkaniu. Joschke usiłował bronić się i chciał wydobyć rewolwer, który miał pod poduszką, ale szybkie założenie kajdan przeszkodziło temu. Joschke na rozprawie oświadczył, że przyznał się do zamordowania, ale uczynił to z samochwalstwa i dla zdobycia pieniędzy. Podczas rozprawy wyszły na jaw ciekawe szczegóły. Z księgi płatniczej, zabranej do śldztwa, okazało się, że Joschke należał do Selbstschutzu od d. 25 maja do 5 lipca. Członkowie Selbstschutzu pobierali po 30 mk dziennie, byli uzbrojeni w rewolwery, pełnili służbę na ulicach i mieli strzelać do Polaków i Francuzów. Na rozprawie obrona wyraziła żal, że nie przeprowadzono sekcyi zwłok majora Montalegre. Prokurator stwierdził, że na podstawie zeznań świadków jest przekonany, iż Joschke jest mordercą z premedytacyą i postawił wniosek o zasądzenie go na karę śmierci. Sąd po naradzie postanowił zarządzić ekshumacyę zwłok dla stwierdzenia kalibru kuli. Do komisyi, która ma być przy sekcyi, będzie powołanych trzech lekarzy: francuski, angielski i niemiecki. Wydanie wyroku odroczono do dnia 30 bm.

rząd łotewski spis ludności. Tymczasowa Rada Narodowa Polskich Organizacyj na Łotwie zwróciła się z odezwą do Polaków, obywateli łotewskich, aby „świadomie zapełnili w odpowiednich rubrykach kart statystycznych swoją narodowość i swoją mowę polską“.

Za wydanie tej odezwy burmistrz Krasławia Terlecki i sekretarz magistratu Proniuk zostali usunięci ze swych stanowisk, oprócz tego wymierzono im karę pieniężną“.

U nas wprawdzie władze w tym względzie są liberalniejsze, ale... szanowny „Il. Kuryer Codzienny“ w numerze niedzielnym z 15 bm. z powodu analogicznej odezwy Żyd. Rady Narodowej w Warszawie podniósł rwetes, wymyślał od zdrady, antypaństwowego działania no i... od bojkotu języka polskiego.

A dalej pisze poseł Antoni Anusz:

„Prawo mniejszości polskiej do własnej szkoły pozostaje martwą literą; w powiecie Iłłuksztańskim, liczącym 10 tysięcy Polaków, nie otworzono ani jednej szkoły polskiej“.

Ileż to jest w Polsce powiatów, które liczą więcej niż 10.000 Żydów? Ileż to szkół rząd polski założył z językiem wykładowym mniejszości żydowskiej, choćby w niektórych tylko przedmiotach?

Zaś art. 9 traktatu międzynarodowego ogłoszonego w Nr. 110. Dz. U. P. z r. 1920 brzmi:

„W miastach i okręgach (districto), zamieszkałych przez znaczny odłam (proportion) obywateli języka innego niż polski, Rząd polski udzieli w sprawach nauczania publicznego odpowiednich ułatwień, aby zapewnić w szkołach początkowych udzielanie dzieciom takich obywateli polskich nauki w ich własnym języku“.

A ustęp drugi tego artykułu zapewnia tym mniejszościom „słuszny udział w korzystaniu (benefice-enjoyment) oraz w przeznaczeniu (affectation-application) sum, które budżet państwowy, budżety miejskie lub inne przyznają z funduszów publicznych..“

Zaś art. 109 konstytucyi we formie ogólnej, wstydliwej gwarantuje te same prawa.

„Goniec Krakowski“ z dnia 27. sierpnia br. Nr. 231 pisze o ucisku Polaków na Litwie Kowieńskiej:

„Trzej posłowie-Polacy w Sejmie Kowieńskim: ksiądz, adwokat i ślusarz, reprezentanci wszystkich warstw społecznych, wysłali 21 czerwca br. memoryał do Ligi narodów z prośbą o opiekę nad ludnością polską w kraju. Bezsilni w walce o podstawowe prawa ludzkie dla swych wyborców, straciwszy wszelką nadzieję powstrzymania eksterminacyjnych zarządzeń satrapów kowieńskich względem Polaków miejscowych na arenie wewnętrznej państwa — frakcya polska w Sejmie Kowieńskim jęła się środka, który był jej prawem i obowiązkiem: zaapelowała do trybunału międzynarodowej sprawiedliwości, do Ligi narodów“.

A rząd polski w memoryale swym do mocarstw sprzymierzonych i zaprzyjaźnionych, w tej materyi wysłanym, zaraz na samym wstępie na memoryał frakcyi polskiej w Sejmie Kowieńskim się powołuje.

Ileż to strasznych kalumnii spadło na głowy żydowskie za to, że w czasie konferencyi pokojowej przyczynili się w obronie swych praw do powstania Ligi narodowej, tej samej Ligi, do której teraz mniejszość polska ucieka się po pomoc, mimo, że należy do obywateli — Litwy Kowieńskiej. Nie jest to naturalnie ograniczenie suwerenności Litwy Kowieńskiej! Ale — u nas książki całe o tem napisano, że Liga jest złem — i wymysłem żydowskim i — naturalnie — antypolskim!

Brak nam miejsca na dalsze analogie, a jest ich niestety jeszcze bardzo dużo. Analogie — nie przypadku, lecz — systemu.

I dlatego czujemy, jak bardzo boli ucisk... Charakteryzuje go poseł Antoni Anusz następującemi słowy:

Polityka bowiem rządu łotewskiego systematycznie dąży nie tylko do zmniejszenia liczby Polaków i do osłabienia ich siły ekonomicznej, lecz także do ich wynarodowienia.

A u nas — odnośnie do Żydów?

Czy zdziwi się społeczeństwo polskie, że my bardzo, bardzo odczuwamy, jak boli... Polaków ucisk w Łotwie i na Litwie Kowieńskiej?

Sytuacya strejkowa.

M. Warszawa. (Telefonem). Strejk pracowników miejskich trwa w dalszym ciągu. Dziś odbyli przedstawiciele strejkujących konferencyę z delegacyą, wybraną w tym celu na wczorajszem posiedzeniu rady miejskiej. Narada miała jedynie charakter informacyjny i nie dała żadnych konkretnych wyników.

Z upoważnienia komisarza rządu objęło dziś Stowarzyszenie samopomocy społecznej (S. S. S.) łącznie z organami wojskowymi nadzór nad gazownią i elektrownią. Również zakłady wodociągowe zostały przyjęte przez S. S. S., które uruchomiło 3 pompy z ogólnej liczby 5-ciu. Krążą pogłoski, że jedna z uruchomionych pomp już uległa uszkodzeniu. W dniu dzisiejszym uruchomiło S. S. S. dwie linie tramwajowe.

Delegacya strejkujących tramwajarzy zwróciła się dziś do ministra pracy, który oświadczył, że stoi na temsamem stanowisku, co zarząd miasta, przyznający strejkującym tylko 10 procent podwyżki.

Na kolejkach podjazdowych strejk nie ustał. Wrawdzie zarząd kolejek przyjął żądania robotników, jednak robotnicy nie wrócili do pracy, gdyż zarząd nie ma funduszów na wypłacenie im przyznanej zapomogi w łącznej wysokości 10 milionów marek.

Po wczorajszych pertraktacyach z przedsiębiorcami w ministerstwie pracy odbyli dziś metalowcy wiece we wszystkich fabrykach w sprawie podjęcia pracy. W 14 fabrykach większość oświadczyła się za powrotem do pracy, w 9 fabrykach uzależniono powrót do pracy od wypłaty zarobków za czas strejku, zaś w 13 mniejszych fabrykach oświadczono się za dalszym strejkiem.

Strejk personalu wozów sypialnych.

M. Warszawa. (Telefonem). Dziś zastrejkowali tu pracownicy sekcyi warszawskiej międzynarodowego towarzystwa wagonów sypialnych. Strejkujący zwrócili się przed kilku dniami, ze swojemi żądaniami pocztą lotniczą do centrali w Paryżu, domagając się odpowiedzi do 25 bm. Ponieważ odpowiedź w tym terminie nie nadeszła, pracownicy dziś porzucili pracę.

Strejk kolejarzy w Sosnowcu i Łodzi.

M. Warszawa. (Telefonem). Z Sosnowca i Łodzi nadeszła wiadomość, że odbyły się tam wiece kolejarzy, na których wysunięto tesame żądania, co kolejarze dyrekcyi poznańskiej i gdańskiej i postanowiono rozpocząć natychmiast strejk. Robotnicy opuścili swoje stanowiska. Obie stacye objęły władze wojskowe.

Zwłoka w podjęciu pracy przez kolejarzy b. dzielnicy pruskiej.

M. Warszawa. (Telefonem). Według wiadomości, jakie do południa otrzymaliśmy z Poznania, pracownicy kolejowi nie zastosowali się do wezwania zaprzestania strejku. W oznaczonym terminie wróciły do pracy jedynie jednostki, ogół zaś nadal strejkował. W celach aprowizacyjnych uruchomiły wczoraj władze wojskowe dalszych kilka pociągów. Ekspress do Paryża wczoraj w nocy odszedł.

W ostatniej chwili dowiaduję się, że strejk kolejowy w b. dzielnicy pruskiej jest ukończony. Zaznaczyć należy, że ostateczny termin powrotu do pracy wyznaczony przez rząd upłynął dopiero dziś, w piątek o godzinie 6-tej wieczorem.

Warszawa. PAT. Ministerstwo kolei żelaznych komunikuje, że pracownicy kolejowi w okręgu dyrekcyi poznańskiej i gdańskiej podjęli w dniu dzisiejszym normalną pracę.

Uroczyste uruchomienie województw w Małopolsce.

M. Warszawa. (Telefonem). Objęcie agend b. namiestnictwa lwowskiego przez 4 nowokreowane województwa małopolskie w dniu 1 września br. połączone będzie z wielkiemi uroczystościami. Na akt otwarcia województwa przybędą do Lwowa: Naczelnik Państwa, marszałek sejmu i prezydent ministrów wraz z innymi przedstawicielami rządu. Minister spraw wewnętrznych Raczkiewicz uda się w pierwszej połowie września w podróż inspekcyjną do województw małopolskich.

Z obrad nad budżetem.

Warszawa. PAT. Komisya skarbowo-budżetowa pod przewodnictwem posła Wierzbickiego w obecności ministra skarbu Steczkowskiego i delegatów rządu odbyła dyskusyę nad budżetem. Na zebraniu przedpołudniowem przemawiali posłowie: Stapiński, Moraczewski, Średniawski, Majewski, Czetwertyński, Burzecki, Dymowski, Kędzior, Głąbiński. Na zebraniu popołudniowem posłowie: Diamand, Koliszer, Osiecki, Moraczewski. Dyskusyi nie wyczerpano. Najbliższe posiedzenie odbędzie się we wtorek, 30 bm. o godzinie 4 pop.

Gen. Hacking w Warszawie.

M. Warszawa. (Telefonem). Dziś rano przybył tu specjalnym pociągiem wysoki komisarz Ligi narodów w Gdańsku, gen. Hacking.

Protesty przeciw przyznaniu kolei gdańskich Polsce

Gdańsk. PAT. Senat gdański uchwalił na dzisiejszem posiedzeniu zwrócić się do Rady Ligi narodów z protestem przeciwko decyzyi wysokiego komisarza, na mocy której wolne miasto Gdańsk otrzymuje tylko tramwaje i koleje wązkotorowe, przeciwko oddaniu pod zarząd polski zakładów i linii kolejowych, przeciwko przyznaniu gmachu dyrekcyi kolejowej w Gdańsku Polsce, przeciwko oddaniu pod zarząd Polski głównych warsztatów kolejowych w Gdańsku.

Gdańsk. PAT. Jutro o godz. 6 wieczór odbędzie się tu szereg wieców protestujących przeciw przyznaniu kolei gdańskich Polsce. Sklepy mają być zamknięte już o godz. 5 popołudniu, aby pracownikom umożliwić udział w wiecach.

Rokowania polsko-czeskie w Karlsbadzie.

L. Wiedeń. (Telefonem). „Neue Freie Presse“ dowiaduje się, że w pierwszych dniach września odbędą się w Karlsbadzie dalsze rokowania między ministrami Beneszem i Hotowecem a posłem polskim w Pradze Pilzem. Rokowania te będą miały pewien podkład polityczny i będą dotyczyć także sprawy cieszyńskiej, która ciągle jest jeszcze punktem spornym. Dziennik przypuszcza, że rokowania karlsbadzkie umożliwią na razie zawarcie czesko-polskiego układu handlowego. O przystąpieniu Polski do małej ententy narazie niema mowy.

Take Jonescu o małej entencie.

Paryż. (E. E.) Prasa paryska podaje, że rumuński minister spraw zagranicznych Take Jonescu starał się w rozmowie z Briandem przedstawić doniosłe znaczenie małej koalicyi nie tylko dla utrzymania pokoju na Bałkanach, lecz także dla utrwalenia pokoju ogólno-europejskiego, a nawet i światowego.

Paryż. PAT. (Havas). Po konferencyi z Briandem Take Jonescu przyjął przedstawicieli prasy, i oświadczył, że rozmowa z Briandem miała jak najserdeczniejszy charakter. Briand rozumie znaczenie małej ententy, która stanowi bardzo ważny czynnik dla pokoju w Europie. Mówiąc o kwestyi wschodniej, oświadczył Take Jonescu, że gdyby się zwrócono do Rumunii, by wzięła udział w międzynarodowej okupacyi Konstantynopola, to uczyni to chętnie. Jak podaje „Gaulois“, Take Jonescu spodziewa się, że mała ententa będzie rozszerzona przez przystąpienie do niej Polski i byt jej będzie wtedy ustalony.

Japonia w polityce światowej.

II.

Kraków, 27 sierpnia.

(st.) Przytłumiony sztucznie podczas wojny antagonizm amerykańsko-japoński nie wybuchnął jeszcze na konferencyi paryskiej z całą żywiołową gwałtownością i siłą, jaka cechuje późniejsze jego przejawy.

Przypisać to należy przedewszystkiem osobistym wpływom prezydenta Wilsona.

Opanowany reformatorską monomanią godził się on nieopatrznie na wszystkie koncesye natury politycznej, by tylko uratować swe ukochane dzieło życiowe: Ligę Narodów, przez co dostarczył wrogiej dyplomacyi świetnej broni taktycznej.

W zapasach dyplomatycznych z „prezbyteryańskim doktrynerem“ było chwilowe zwycięstwo Japonii łatwe do przewidzenia.

Toteż mimo, że Chiny przystąpiły po pewnym przeciągu czasu do zwycięskich aliantów przekreślając wszelkie umowy z Niemcami, zdołali ich wschodni sąsiedzi przeforsować na konferencyi pokojowej przyznanie sobie bogatej prowincyi chińskiej Szantungu.

Niesłychana grabież na słabym współsprzymierzeńcu dokonała się, jak to wiemy dziś z rewelacyi jednego z amerykańskich delegatów pokojowych, za cenę przystąpienia Japonii bez zastrzeżeń do statutu Ligi Narodów.

Wiadomości o ciągłych ustępstwach Wilsona, a zwłaszcza jego zgodzie na ostatnią decyzyę ententy art. 156 traktatu wersalskiego, która uchodzi w sferach prawniczych za niesłychane pogwałcenie suwerenności Chin, dolały oliwy do ognia podniecone sukcesami japońskimi opozycyi amerykańskiej.

Słabość Wilsona w sosunku do żądań japońskich, a w szczególności jego chwiejne stanowisko w sprawie Szantungu przyczyniło sie do sromotnej klęski jaką poniósł w ostatnich wyborach. Stosunki obu państw rozjątrzyło jeszcze bardziej postanowienie Rady Najwyższej przydzielające Japonii godność mandataryusza „3 klasy“ nad ważną stacyą kablową wysepką Jap. Decydując o wyborze mandataryusza bez udziału Ameryki naruszyła tem samem ententa swą własną interpretacyę artykułu 22, która powierza jak wiadomo swobodny wybór mandataryusza mocarstwom sprzym. i stow.

Jakkolwiek z punktu widzenia prawnego wiele wątpliwości musiałoby nasunąć, powierzenie decyzyi w tej sprawie wewnętrznej Ligi mocarstw, które pozostaje poza jej granicami, to niemniej trzymając się litery prawa słusznie rząd amerykański jeszcze w swym „demokratycznym“ składzie zaprotestował ostro przeciw krzywdzącemu rozstrzygnięciu sprzymierzonych rządów.

Obie decyzye w sprawie Szantungu i wyspy Jap — wątpliwe prawniczo, a naruszające interesy Stanów Zjednoczonych zawisły w powietrzu przez ostateczne odrzucenie traktatu wersalskiego w senacie amerykańskim i zwycięstwo stronnictwa republikańskiego.

Nowy rząd podejmuje walkę o odzyskanie straconego w Paryżu prestige zwracając się coraz wyraźniej przeciw żółtemu imperyalizmowi.

Do niebezpieczeństwa grożącego Japonii ze strony dyplomatycznej ofenzywy amerykańskiej dołącza się w ostatnim czasie groźna dla niej rewizya polityki zagranicznej angielskiej.

Przymierze dwóch państw wyspiarskich zawarte w r. 1902, a odnowione z nieznacznemi zmianami w r. 1911 zapewniało obu stronom znaczne korzyści i stanowiło dotychczas najpewniejszy instrument polityki japońskiej. Dopiero w czasie ostatnim, gdy siłą rzeczy zaczęło przybierać coraz wyraźniej charakter antyamerykański zostało ono poddane przez społeczeństwo angielskie gruntownej krytyce.

Ogólnemu przesunięciu osi polityki światowej na wschód odpowiada w granicach imperyum brytyjskiego dojście do głosu zaeuropejskich dominiów. Historyczne posiedzenie ogólno państwowego gabinetu w Londynie — zewnętrzny wyraz nowej polityki imperyum — wykazał znaczną rozbieżność w poglądach dominiów na politykę angielską na Dalekim Wschodzie.

Samodzielna i ciążąca coraz wyraźniej ku Stanom Kanada przeciwstawiła się energicznie projektowi odnowienia sojuszu z odwiecznym wrogiem Ameryki. Australia w obronie przed bezpośrednim atakiem ze strony niemiłego sąsiada zajęła wobec przymierza japońskiego stosunkowo przychylniejsze stanowisko. Afryka wreszcie reprezentowana przez znanego generała Smutsa starała się pogodzić sprzeczne stanowiska innych dominiów i domagała się rozszerzenia dotychczasowego dwuprzymierza na trójporozumienie trzech mocarstw.

Ogólna charakterystyka obecnej polityki angielskiej sumująca odmienne stanowiska poszczególnych części imperyum dałaby w przecięciu obraz niewątpliwego przesunięcia sympatyi ku Stanom Zjednoczonym i pewnego oziębienia w stosunku do Japonii.

Złożyła się i na to i obawa przed dalszą ekspansyą gospodarczą i imigracyjną infiltracyą żółtej rasy do zamorskich dominiów i zależność finansowa od Stanów i wreszcie niewygasły sentyment plemiennej wspólnoty, o nowej oryentacyi angielskiej.

Wiadomość z konferencyi premierów podziałała w Tokio jak grom z jasnego nieba. Porażka jaką poniosła w Londynie polityka japońska, mimo najżywszej gry dyplomatycznej i zainscenizowanej czemprędzej manifestacyjnej podróży japońskiego następcy tronu do Anglii — odczuto tu — wedle informacyi prasy angielskiej — jako narodowe nieszczęście. Japonia stojąca dziś u szczytu swej potęgi poczuła niespodzianie pod nogami usuwający się grunt dotychczasowego fundamentu przymierzowego i ujrzała w oddali groźne widmo izolacyi.

A przecież, gdy przyjrzymy się tak zawisłemu dziś jak nigdy splotowi kombinacyi politycznych angielskich, okazuje się japoński pesymizm nie zupełnie uzasadnionym. Zdaje się. że Lloyd George mówiąc ostatnio w parlamencie o swej, w stosunku do obu mocarstw równie przyjaznej polityce, nie tylko zadośćuczynił wymaganiom międzynarodowej kurtuazyi, lecz także równocześnie szczerze odsłonił główne linie wytyczne polityki imperyum.

Anglia już choćby w obawie przed niechybnie grożącym w przyszłości konfliktem z „trzecią“, „wielką“ Rosyą nie chciałaby się pozbawiać pewnego sprzymierzeńca na Dalekim Wschodzie.

Toteż Lloyd George przyjmuje ostatecznie jako swój projekt ideę kompromisową gen. Smutsa i odrzuca skrajne wnioski antyjapońskie. Oddaliwszy się w każdym razie nieco od swego dotychczasowego sprzymierzeńca, zbliżywszy się z drugiej strony nieco do pobratymców z za Oceanu, stanęła poniekąd Anglia w pośrodku pomiędzy zwaśnionymi rywalami i pragnęłaby odegrać jeszcze raz ulubioną rolę arbitra w konflikcie nad Oceanem Pokoju. Sceną, na której rozpocznie dyplomacya angielska w osobach swych najwybitniejszych protagonistów pracę w tym kierunku będzie konferencya w Waszyngtonie zwołana ostatnio nie bez wyraźnej inspiracyi z Downing street przez prezydenta Hardinga. Wbrew wstępnym swym deklaracyom zapowiadającym ścisły rozdział gry polityczno-dyplomatycznej od organizacyi międzynarodowej świata łączy je nowy prezydent w ramach jednej konferencyi.

Ostro atakuje tę kombinacyę Hardinga prasa angielska. Anglia nie bez logicznej słuszności domaga się rozdziału pracy konferencyi waszyngtońskiej pomiędzy dwie, z których jedna powszechna zajęłaby się rozbrojeniem, a druga skupiłaby nad problemem Pacyfiku 3 zainteresowane mocarstwa.

Nic dziwnego.

W charakterze rozjemcy, czułaby się Anglia oczywiście wygodniej i pewniej przy trójgłowem „tete a tete“. Obecność Francyi idącej ręka w rękę z Ameryką i Włoch popierających Anglię nie zaważy zresztą poważniej na toku obrad. a oba europejskie mocarstwa znikną w cieniu głównych partnerów.

Żywe sprzeciwy wywołuje także brak ustalonego z góry przez wstępne obrady jakiegokolwiek porządku dziennego.

Wiadomość o tem zaniedbaniu konwencyonalnych form dyplomatycznych wywołała znaczne rozdrażnienie japońskiej opinii politycznej, która obawia się, że Ameryka zakwestyonuje jej świeże nabytki terytoryalne.

W odpowiedzi zapewniają miarodajne organy

DR. L. KOHN.

Zadania i problemy hebrajskiej szkoły narodowej.

II.

Zadania hebrajskiej szkoły narodowej i jej znaczenie*).

Należy to całkiem jasno bez ogródek wypowiedzieć: Szkoła narodowa jest kwestyą naszego bytu.

Jak długo życie i dom żydowski zamknięte były wobec wpływów zewnętrznych, działała już sama atmosfera wychowawczo na młode podrastające pokolenia żydowskie. Uświadomienie specyficznego położenia, należyte wartościowanie i cenienie kulturalnych wartości żydowskich czerpało dziecko żydowskie z samego życia i to tak dalece, że szkoła nie uważała za potrzebne lub stosowne włączyć te momenty do swych celów. Temu sprzyjało też prymitywne pojmowanie żydostwa jako odrębności religijnej, przyczem dążenia polityczne owiane duchem transcendentalizmu i mesyanizmu nie wymagały żadnego aktywnego stosunku do otaczającego świata. Izrael zrządzeniem boskiem za niewypełnianie nakazań Jedynego tuła się pomiędzy narodami. Należy tylko ściśle wykonywać przepisy boskie, a mesyasz zjawi się i wyprowadzi Żydów z krajów golusu do Erec Izrael. Nadto był i dom żydowski przejęty duchem tradycyjnego żydostwa i zazdrośnie strzegł atmosfery, w której dokonywało się życie żydowskie od chwili urodzenia aż do deski grobowej. Wszystko było tu swoiste, żydowskie, każdemu ruchowi towarzyszyły tradycyjne i historyczne formy życiowe, które silnie podtrzymywały świadomość żydowską.

Wszystko to zmieniło się do gruntu, od kiedy padły mury getta, a do żydostwa zaczęły wnikać nowoczesne kierunki, usuwające i niszczące nielitościwie wszelkie archaiczne i czcigodne formy. Religia straciła na swem znaczeniu dominującem i centralnem, znikła atmosfera żydowska otaczająca życie żydowskie, legł też w gruzach dom żydowski z swemi tradycyami. Nasze zaś życie polityczne stało się bardzo żywem, nawet nazbyt burzliwem; nastał syonizm i kategoryczne zażądał wyjścia z stanu bezczynności, domagając się czynów i to jak najintenzywniejszych i najofiarniejszych.

W tych warunkach stała się własna szkoła narodowa ostatnią i jedyną ostoją młodego żydostwa. Ma ona obecnie zastąpić wszystkie czynniki wychowawcze w dotychczasowem życiu żydowskiem i wychować Żydów, którzy sprostają swemu zadaniu w nowszych warunkach życiowych. Wszelkie inne próby z góry skazane są na nieudanie i nie wstrzymają ciągle szerzącej się asymilacyi. Również forsowna nauka religii i przymuszanie do praktyk religijnych nic tu nie pomoże. Kryzys bowiem w znaczeniu religii jako wyłącznego czynnika wychowawczego jest naturalnym i powszechnym objawem na całym świecie, na który złożył się cały szereg czynników ekonomicznych, społecznych i naukowych. Ale gdyby nawet przymuszanie do praktyk religijnych było możliwe (pomijając łkwiący w tem obsurd pedagogiczny, gdyż religia jest czemś uczuciowem i spontanicznem i nie winna znosić żadnego przymusu) okazałoby się to wkrótce zawodnym półśrodkiem, albowiem życie zrobiłoby swoje, a wychowanek straciwszy wiarę i religię, znowu znalazłby się w tem miejscu, na którem obecnie znajduje się tak dużo jednostek żydowskich, a które, oderwawszy się od pnia żydowskiego, straciły z nim wszelki związek, niewidzą w swem żydostwie żadnych pozytywnych wartości i toną w falach asymilacyi i narodowej renegacyi.

To jest nasza obecna sytuacya. I z niej sobie jasno należy zdawać sprawę: Jedynym ratunkiem dla żydostwa w golusie jest nowoczesna, duchem narodowym owiana szkoła, w której dziecko żydowskie czerpie całe swe jednolicie ukształtowane wychowanie ogólne i hebrajskie w języku narodowym.

„Szkoła narodowa w golusie powinna być rodzajem cieplarni, która utrzymuje dookoła hodowanych w niej roślin atmosferę ciepłą, miłą i pieszczącą, strzeże je przed silniejszymi wiatrami i dostarcza im światła, powietrza i nawodnienia w czasie, kiedy naokół panuje zima i mróz. Czas zabawy i nauki w szkole narodowej powinien być dla biednego, popychanego i pogardzanego dziecka żydowskiego czasem zbudowania, radości i uciechy. Precz z suchemi naukami! Precz z nauczaniem na pamięć! Precz z karnością w postaci nakazu z góry, któremu należy się bezwzględnie poddać pod groźbą najsurowszych kar! Niech ni śladu nie pozostanie po karach w dawnej, przyjętej formie! Nauczyciel w szkole narodowej niechaj będzie jak najmniej nauczającym, a jak najwięcej towarzyszem i wychowawcą! Ogniem swej duszy niech zapali wieczne światło w sercu swych braci — uczniów! Niech tu zapanuje wielka wolność, wielka miłość i prawdziwe oraz naturalne zajęcie i zainteresowanie dla nauczanych przedmiotów! Nie z obowiązku, który narzucono mu wbrew jego woli powinno dziecko żydowskie chodzić do szkoły hebrajskiej, lecz niechaj tam spieszy powodowane uczuciem radości, przyjemności i wesela“.

(Dz. Twrow: „Haszpaat-Gomlim“; Miklat III, 9, str. 356). (Ciąg dalszy nastąpi).

*) p. Nr. 224 „Now. Dzien.“.

amerykańskie, że o rewizyi traktatowych postanowień nie będzie mowy, że natomiast zajmie się konferencya przedewszystkiem ustaleniem na przyszłość linii politycznej na Wschodzie.

Nie wiadomo, czy trójprzymierzona kombinacya angielska odegra tu decydującą rolę. Trudno dziś przewidzieć, czy unieszkodliwi się nagromadzony materyał palny przez zamknięcie go w sztuczne ramy politycznego trójkąta. Nie brak złośliwych podejrzeń, że efemeryczne trójprzymierze, nie ma na celu nic innego, jak tylko umożliwienie londyńskiemu Foreign Office zgrabne wycofanie się z krępującego już aliansu z Japonią.

Jakkolwiek będzie konferencya w Waszyngtonie stanie się polem skomplikowanych intryg i knowań, jakich nie znały nawet osławione przedsięwzięcia „starej dyplomacyi". Czy wśród tych niebezpiecznych zmagań nie zajdzie „wschodzące słońce" Japonii?

Konferencya waszyngtońska będzie dla niej ogniową próbą w walce o utrzymanie stanowiska wielkiego mocarstwa

-o-o-

Przegląd polityczny.

Pokój między Ameryką a Austryą niemiecką podpisany.

We środę, 24 bm. podpisano o godzienie pierwszej w południe w wiedeńskiem ministeryum spraw zagranicznych traktat pokojowy pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a republiką austryacką. W imieniu Ameryki podpisali traktat Mr. Artur Hugh Frazier i sekretarz legacyjny M. E. Shoecraft; za Austryę kanclerz Schober i szef sekcyi Oppenheimer.

Podstawą rokowań była głośna „rezolucya Porter-Knox", która przez podpis Hardinga z dnia 2 lipca faktycznie usunęła stan wojenny między Ameryką a Austryą.

Znaczenie zawartego pokoju dla Austryi jest bardzo wielkie. Toteż cała prasa wiedeńska omawia szeroko i wita serdecznie zawarty układ. Dla nas jest to wprawdzie sprawa mniej istotna, atoli sądzimy, iż i nam nie od rzeczy będzie przyglądnąć się nieco bliżej i szczegółowiej zawartemu pokojowi pomiędzy najpotężniejszem dziś ze względu na majątek i wpływy, mocarstwem, a jednem z najmniejszych i najsłabszych.

Przesłanka pokoju amerykańsko-austryackiego jest telegraficzny memoryał, wysłany przez rząd amerykański, za pośrednictwem wiedeńskiego zastępcy Mr. Franziena, w którym Biały Dom zapytuje rząd austryacki, czy nie byłby skłonnym uznać ważność pewnych postanowień traktatu pokojowego ze Saint-Germain w oddzielnym układzie z Ameryką. W ten sposób doszło do pertraktacyi pomiędzy telegraficznie upełnomocnionym do tego Mr. Franzierem z jednej, a kanclerzem austryackim Schoberem z drugiej strony, których wynikiem jest onegdaj zawarty pokój, oparty na „rezolucyi Porter-Knox". — Jeśli chodzi o treść traktatu, to zawiera on po myśli wspomnianej rezolucyi na wstępie ogólne zawarowanie praw Stanów Zjednoczonych i ich obywateli w Austryi, pozatem zawiera układ te części traktatu pokojowego ze Saint-Germain, których zastosowanie rozszerzone zostaje także na Amerykę. Są nimi ustępy od 5—14, a więc postanowienia co do sił zbrojnych na lądzie, morzu i powietrzu; co do jeńców wojennych i grobów; co do spraw finansowych i gospodarczych, wreszcie dróg powietrznych, wodnych i lądowych. Wyrzucono zatem z traktatu pokojowego między Ameryką a Austryą postanowienia z Saint-Germain, dotyczące spraw Ligi narodów oraz nowych granic Austryi a także klauzule polityczne europejskie sankcye karne i ustęp dotyczący międzynarodowej organizacyi pracy.

Trudności w zawarciu pokoju dostarczyła zapewne jedynie sprawa zabranego przez Amerykę mienia, którego strzeże dotąd „Alien Property Custodian". Życzenia Austryi w tym kierunku spotkały się z przychylnem przyjęciem amerykańskich przedstawicieli, którzy okazali gotowość omówienia tej kwestyi na kongresie w osobnym bill'u jeszcze przed rozważeniem zagranicznych długów Ameryki.

Znaczenie pokoju, którego rychłej ratyfikacyi oczekują obie strony już w najbliższej przyszłości, jest oczywista zwłaszcza dla Austryi nader doniosłem, i to zarówno pod względem politycznym jak i gospodarczym. Pokój oznacza bowiem nietylko podjęcie normalnych stosunków dyplomatycznych i konsularnych pomiędzy państwami, lecz co ważniejsza, zbliża równocześnie rozstrzygnięcie sprawy majątku austryackiego w Ameryce, obliczanego na 12—14 milionów dolarów, co na korony równałoby się 60—70 milionom w złocie.

Dla Ameryki oznacza pokój z Austryą, a także rokowania pokojowe z Niemcami, zlikwidowanie jednego z aktualnych problemów stosunku Stanów Zjednoczonych do naszego kontynentu.

* * *

Po napisaniu powyższego artykuliku, otrzymujemy telefoniczną wiadomość z Wiednia, że 25 bm. popołudniu podpisano w Berlinie traktat pokojowy pomiędzy Ameryką a Niemcami, zawierający trzy artykuły, które wyrzucają niektóre zasadnicze ustępy traktatu wersalskiego, podobnie, jak to miało miejsce w traktacie z Austryą.

Zjazd komunistów w Jenie.

W poniedziałek, 22 bm. zebrali się w sali „Volkshaus'u" w Jenie delegaci na drugą konferencyę komunistycznej partyi Niemiec (K. A. P. D.). W obradach bierze udział centrala berlińska, nadto około 300 delegatów, 10 zastępców zagranicznych partyj komunistycznych i przedstawiciel moskiewskiej egzekutywy. — Na porządku dziennym konferencyi znajduje się obok sprawozdania z 3-go kongresu komunistycznej międzynarodówki, i ze zjazdu berlińskiego w grudniu 1920, omówienie najbliższych zadań (zwłaszcza oczywista agitacyjnych) partyi, dalej debata o sytuacyi w Rosyi sowieckiej i wszczęcie akcyi ratowniczej. Oczekują również poruszenia sprawy Lewi'ego, który przebywa podobno w Jenie, aby być ciągle w kontakcie ze swymi zwolennikami.

Konferencyi komunistów w Jenie poświęca prasa berlińska liczne artykuły i wzmianki; „Vossische Zeitung" np. zajmuje się sprawą zjazdu komunistycznego we wstępnym artykule pt. „Moskauer Befehle", w którym dochodzi w końcu do wniosku, że partya komunistów niemieckich łoży właściwie niepotrzebnie koszta na zjazd, albowiem zostały już dawno wysłane z Moskwy rezolucye do „uchwalenia".

Celem uniknięcia przerwy w wysyłce naszego pisma, prosimy o bezzwłoczne wyrównanie zaległości i odnowienie prenumeraty na miesiąc wrzesień.

ZE SWIATA ZYDOWSKIEGO.

Konferencya w sprawie kolonizacyi Palestyny.

O intenzywniejszą akcyę.

Londyn. Odbyła się tutaj w biurze centralnem Organizacyi Syońskiej konferencya w sprawach kolonizacyi. W konferencyi tej wzięli udział wszyscy przebywający w Londynie członkowie Egzekutywy, oraz w charakterze ekspertów, pp. dr. Ruppin, dr. Soskin i Davis Frietsch.

W ciągu 5 posiedzeń omawiano obszernie rozmaite projekty i metody kolonizacyi rolnej. Na konferencyi ustaliło się przekonanie, że należy natychmiast przystąpić do przeprowadzenia intenzywniejszych metod kolonizacyjnych. Uchwalono następujące rezolucye, które mają być przedłożone kongresowi:

1) Egzekutywa jest zdania, że w myśl projektu dra Soskina należy w Palestynie założyć na gruncie nawodnionym próbną kolonię dla 500 kolonistów na zasadach intenzywnego zagospodarowania.

2) Należy rozpocząć próbną uprawę zboża i sadzenia drzew, ażeby w miarę możności wykorzystać niezawodnione grunty. Przeprowadzenie projektu powierzono drowi Soskinowi.

3) Egzekutywa jest zdania, że osadnictwo w formie miasta ogrodowego jest dla pracy naszej w Palestynie niezmiernie doniosłe. Należy przeto powołać do życia specyalny departament, którego zadaniem ma być zakładanie miast ogrodowych, zarządzanie ich kolonizacyą, kierowaną dotąd przez organizacyę syońską oraz służenie radą i czynem inicyatywie prywatnej w tym kierunku.

4) Techniczne zasady projektu rządzenia „osady pracujących" (Moszaw Owdim) mają być natychmiast poddane rewizyi, przyczem zaprasza się dra Soskina do uczestnictwa w jej przeprowadzeniu.

5) Sprawa najbliższej kolonizacyi nowonabytych obszarów w Palestynie, oraz tych obszarów, które mają być zakupione w ciągu lat najbliższych winna być omawiana na posiedzeniu Egzekutywy w Karlsbadzie, na które to posiedzenie należy zaprosić rzeczoznawców.

Postulaty hebrajskie na kongresie.

Jerozolima. (ŻCP). „Doar Hajom" donosi w korespondencyi z Paryża, że na kongresie mają być przedłożone następujące postulaty: 1) Wszystkie mowy mają być przekładane na język hebrajski; 2) członkowie Egzekutywy mają wyłącznie posługiwać się językiem hebrajskim; 3) wszystkie wnioski pisemne mają być przedkładane po hebrajsku.

Delegacya syońska u Northcliffa.

Nowy Jork. (ŻBK). Lord Nortcliff wydawca największych dzienników londyńskich „Times", „Daily Mail" i wielu innych, który bawi obecnie w Nowym Jorku, przyjął delegacyę syonistyczną, w skład której wchodzili Louis Lipski, generalny sekretarz syon. organizacyi w Ameryce, Bernard Rosenblatt, Moris Rotenberg i Bernard Richardd. Spotkanie nastąpiło w obecności korespondenta „Times" L. W. Bullaka i innych dziennikarzy.

Delegacya złożyła podziękowanie lordowi Nortcliffowi w imieniu syonistycznej organizacyi w Ameryce za usługi jego dzienników około syonizmu. Lord Nortcliff przyrzekł dalszą pomoc dla idei syonistycznej. Na zapytanie czy rozporządzenie w sprawie emigracyi ma być uważane ze próbę zmiany deklaracyi Balfoura ze strony rządu angielskiego, odpowiedział lord Nortcliff z całą stanowczością, że nie podziela tego zapatrywania.

-o-o-

Z PALESTYNY.

Memoryał przeciw komisyi syońskiej.

Jerozolima. (ŻCP). Związek kolonistów i mieszczan Palestyny doręczył Kongresowi syońskiemu memoryał, zwracający się przeciwko dotychczasowej działalności Komisyi Syońskiej. Memoryał zarzuca komisyi zaniedbywanie spraw stanu średniego, niedocenianie inicyatywy prywatnej, ignorowanie opinii i fachowych wskazówek żydowskiej ludności Palestyny, a nadto zarzuca memoryał, że Komisya niedoceniła ważności poprawienia stosunków z Arabami. Memoryał wyraża wzburzenie jiszuwu przeciwko kireownictwu syońskiemu z powodu rozłamu wśród amerykańskich syonistów.

KRONIKA.

Kraków, 27 sierpnia.

— **Z powodu spoczynku sobotniego** i wcześniejszego skutkiem tego zamknięcia redakcyi, nie zawiera numer dzisiejszy ostatnich wiadomości telegraficznych i kronikarskich.

— **Sprzedaż drzewa i węgla.** Począwszy od dnia 29 sierpnia br. sprzedażą drzewa i węgla w miejskim składzie węgli i drzewa będzie się zajmowało wyłącznie miejskie Biuro aprowizacyjne w Magistracie, które kupującym będzie wydawało asygnaty do miejskiego składu przy ul. Warszawskiej.

Miejski skład węgli i drzewa zajmować się będzie wydawaniem asygnowanego przez Biuro opału. Sprzedaż na miejscu w składzie i przyjmowanie pieniędzy znosi się.

Instytucye i osoby zaopatrywane w opał przez miasto (miejskie urzędy, szkoły, tercyanie, straż pożarna itp.) muszą również uzyskać w miejskiem Biurze aprowizacyjnem asygnaty na opał przyznany im przez miasto. O ile po te asygnaty ostatnie zgłaszać się będzie służba tych instytucyj lub osób uprawnionych, musi ona mieć od instytucyj lub osoby uprawnionej upoważnienie do odebrania asygnaty i opału.

Instytucye i osoby uprawnione do pobierania opału z miejskiego składu muszą same kontrolować w odpowiedni sposób, czy magazyn wydał im tę ilość opału, na jaką opiewa asygnata, oraz pilnować opału w czasie transportu dla uniknięcia późniejszych reklamacyj.

Prywatne osoby otrzymają asygnaty na odpowiednią ilość opału za okazaniem legitymacyi chlebowej.

W zasadzie prywatnym stronom sprzedawać się będzie na asygnaty tylko drzewo rąbane a wyjątkowo w łupkach.

Wszelkie asygnaty muszą być najpóźniej w ciągu 8-miu dni od daty wystawienia zrealizowane, w przeciwnym razie muszą być przez miejskie Biuro aprowizacyjne prolongowane.

Stronom pobierającym asygnaty w miejskiem Biurze aprowizacyjnem nie wolno pod żadnym warunkiem odstępować kupionych asygnat innym osobom. Przychwycone odstąpione asygnaty ulegną konfiskacie.

Opał wydawać się będzie w magazynie od godz. 8-ej rano do 12-ej w południe i od 2-ej do 6-ej popołudniu, wyjąwszy w dnie sobotnie, w które wydawanie opału będzie trwało od godziny 8-ej rano do 1½ popołudniu. W niedziele i święta magazyn będzie zamknięty.

Asygnaty i bony wydane przed ogłoszeniem niniejszego rozporządzenia muszą być do 27 sierpnia zrealizowane, a po tym terminie mogą być w miejskiem Biurze aprowizacyjnem prolongowane.

— **Umowa w sprawie robót instalacyjnych w teatrze im. Słowackiego.** Jak wiadomo, od kilku dni trwa w Krakowie strejk monterów i blacharzy. Skutkiem strejku przed dwoma miesiącami rozpoczęte w teatrze im. Słowackiego prace instalacyjne zostały przerwane. Wczoraj rano odbyła się konferencya prezydyum miasta z delegatami robotników w sprawie podjęcia przerwanej pracy. Prezydyum miasta uwzględniło żądania robotników, którzy na zgromadzeniu popołudniowem uchwalili dziś do pracy w teatrze powrócić. Koncesyę tę uczynili robotnicy ze względu na kulturalne znaczenie teatru. Dzięki stanowisku robotników otwarcie sezonu jesiennego nastąpi we właściwym terminie.

— **Rozmieszczenie biur policyjnych.** Z dniem 20 bm. została komenda policyi państwowej na miasto Kraków przeniesiona z ul. Starowiślnej na ul. Rakowicką do zakładu Lubomirskich (telefon Nr. 54). W tym samym gmachu mieści się również komisaryat III-ci (Krowodrza).

Biuro adresowe (meldunkowe) Dyrekcyi policyi zostanie w najbliższych dniach przeniesione z gmachu przy ul. Zacisze na ul. Floryańską l. 28 do dawnego lokalu firmy „Artanos".

Kraków podzielony jest na 5 komisaryatów, w których mają być zgłaszane meldunki. Do czasu uruchomienia I. komisaryatu (śródmieście) i IV. (Kaźmierz), które nie mają dotychczas pomieszczenia, meldunki obu tych dzielnic mają być zgłaszane w biurze meldunkowem przy ul. Floryańskiej; z dzielnicy Podgórze w Podgórzu; z dzielnicy zaś Zwierzyniec w komisaryacie Półwsie zwierzynieckie; z dzielnicy Krowodrza w komisaryacie przy ul. Rakowickiej.

— **Echa pożaru w Radziszowie.** Generalny delegat rządu wyjechał wczoraj do Radziszowa, gdzie w bieżącym miesiącu spłonęło 40 domów. Delegatowi towarzyszą: wicewojewoda krakowski p. Kowalikowski, starosta podgórski i inni. Generalny delegat przyrzekł poszkodowanym pomoc w odbudowie.

— **Wpisy do hebrajskiej szkoły ludowej i średniej w Krakowie,** Brzozowa 3, rozpoczyna się w niedzielę 28 bm. i trwają do pierwszego września włącznie. Wpisy odbywają się codziennie od 9—12 przedpołudniem i od 3—5 popołudniu. Zarazem zwraca się uwagę publiczności, iż tego roku otwiera się pierwsza klasę nowego typu szkoły hebrajskiej z językiem wykładowym hebrajskim również dla przedmiotów ogólnych, przyczem jednak język polski będzie bardzo intenzywnie nauczany. Przy wpisaniu dziecka do pierwszej klasy, należy wyraźnie podkreślić, czy ono oddane zostaje do tej klasy, czy też do klasy hebrajsko-polskiej (z językiem wykładowym polskim dla ogólnych przedmiotów).

Wezwanie do nauczycieli Żyd. Szkoły Ludowej hebrajskiej w Krakowie. Wydział wzywa wszystkich nauczycieli, by zjawili się w kancelaryi szkolnej we wtorek 30 bm. o godzinie 5 popoł. celem omówienia bardzo ważnych spraw bieżących. 1481

— **Tow. szkoły powszechnej „Cheder Iwri"** komunikuje nam: Z inicyatywy organ. „Mizrachi" otwieramy szkołę 7-klasową imieniem „Cheder Iwri". Wpisy od 28 sierpnia do 6 września.

— **„Biblia dla młodzieży".** Ministerstwo W. R. i O. P. poleciło „Biblię dla młodzieży", zesz. I. dra Dawida Rosenmana jako podręcznik do użytku w szkołach powszechnych i gimnazyach.

— **„Iwriah".** W sobotę o godz. 4 popołudniu odbędzie się odczyt p. dra Semla n. t.: „Walka o byt w przyrodzie".

— **Koncert-Kabaret na cegiełkę Wawelską** odbędzie się w niedzielę 28 sierpnia o godz. 4 pop w „Restauracyi Udziałowej" z udziałem B. Krajewskiej, B. Bronowskiego, A. Langera, W. Barucha i orkiestry. Bilety sprzedaje zarząd „Restauracyi Udziałowej". Sądzimy, iż pierwszorzędny program i piękny cel zgromadzi licznie słuchaczy.

— **Z teatru „Bagatela" komunikują nam:** Dziś w sobotę na otwarcie trzeciego sezonu „Ich czworo" G. Zapolskiej w starannej wystawie pod reżyseryą J. Nowackiego. Stała publiczność ujrzy znów zachwycające artystki „Bagateli" i miłych swych ulubieńców w doskonałych rolach wraz z milutką małą Jadzią * * *. Wobec bardzo licznych zgłoszeń, aby dać sposobność uniknięcia stałym bywalcom stania w ogonku, kancelarya teatru przyjmuje abonamenty od 5—7 popołudniu. Kasa teatru otwarta dzień cały.

— **„Kapłanka ognia",** którą wystawiła dyrekcya teatru „Nowości" na otwarcie nowego sezonu odniosła pełny sukces. Z poszczególnych ról wybili się na pierwszy plan pp. Czernekówna, Krajewska, Pietroń, E. Pilarski, Woliński, Ujheli i Mierzyński. Chóry wzmocnione wywiązały się wzorowo ze swojego zadania. „Kapłanka ognia" powtórzoną zostanie dziś w sobotę i w niedzielę wieczór.

— **Kary za lichwę.** Za pasek wędlinami skazał urząd walki z lichwą Maryę Radlińską, właśc. masarni przy ul. Zwierzynieckiej 27 na grzywnę 3000 marek lub 14 dni aresztu.

Nadto skazano Natalię Volkman (Wielopole 22) za sprzedaż 3 dkg soku malinowego za cenę 50 mk — na 5000 mk lub 14 dni aresztu.

Wreszcie Hermana Stattera, restauratora przy ul. Starowiślnej 18, skazano na grzywnę 15.000 lub 4 tygodnie aresztu za sprzedaż szynki po cenach paskarskich.

— **Morderstwo i samobójstwo.** Przed kilku dniami Krzeszowice były widownią strasznej tragedyi miłosnej, której epilogiem była śmierć jednego z jej bohaterów. Od dłuższego czasu o względy żony właściciela restauracyi w Rynku w Krzeszowicach, p. Oświecimskiego, ubiegało się dwóch rywali: Jaśko, wachmistrz żandarmeryi i jego kolega Steiner, sierżant V. brygady jazdy, stacyonowanej w tem miasteczku. Piękna restauratorka zwana „Bronią" wybrała Jaśkę, co Steinerowi mąciło pokój i stało się powodem częstych scysyi między Steinerem a Oświecimską.

Dnia 24 bm. popołudniu „Bronia" udała się do lasu na przechadzkę w towarzystwie swego wielbiciela Jaśki. Dowiedział się o tem Steiner, po-

rwał rewolwer i tak uzbrojony pobiegł za kochankami do lasu. Tam do znikającej w gąszczu leśnym pary oddał 15 strzałów, które jednakże chybiły. Przestraszeni kochankowie, przekradłszy się inną drogą do miasta, wrócili każde do swojego domu. O godz. 11 w nocy zjawił się Steiner w restauracyi Oświecimskiego, uzbrojony w 7 granatów ręcznych. Za bufetem stała bohaterka romansu. Steiner zamienił z nią kilka słów i nagle rzucił na nią granatem ręcznym. Nastąpił wybuch, skutkiem którego oboje padli na ziemię. Na detonacyę zbiegli się goście restauracyjni, którzy zastali Steinera leżącego bez życia, a jego ofiarę wijącą się w ostatnich konwulsyach.

— Zagadkowa śmierć. W nocy z 24 na 25 bm. znaleziono na torze kolejowym Podgórze—Płaszów zwłoki telegrafisty kolejowego Romana Bruzdy (l. 18) z odciętą głową. Toczące się śledztwo ma ustalić, czy zachodzi tutaj samobójstwo czy też wypadek.

— Strzał na Zwierzyńcu. Do przechodzącego w dniu 24 bm. o godz. 10.15 w nocy przez pole w pobliżu ul. Bocznej na Zwierzyńcu Tadeusza Łojka w towarzystwie nieznanej mu kobiety, strzelił z dubeltówki Józef Bieniasz, rolnik i pokaleczył Łojka śrótem w rękę i brzuch. Pogotowie ratunkowe udzieliło rannemu pomocy. Dziewczyna zbiegła.

— Żyd. Tow. gimn. komunikuje: Wszyscy, którzy zamówili fotografie z rewii Żyd. Tow. gimn., zechcą się zgłosić w poniedziałek, dnia 29 bm. u p. Scheuera, Dietla 31, między 10—12 i 4—6 pop.

— Kolonia Ogrodnicza młodzieży żydowskiej na placu powyścigowym (naprzeciw „Cichego Kącika"), urządza obecnie w okresie wakacyjnym jak corocznie półkolonie dla dziatwy szkolnej, dając jej nowocześnie pojętą opiekę, zasadzającą się na współpracy młodzieży, a mianowicie: młodzież ucząca się ogrodnictwa i zajęć warsztatowych, korzysta z zabaw ruchowych, gimnastyki, wycieczek oraz z podwieczorków z przydziału P. A. K. P. D. Dla urozmaicenia ma dziatwa piłkę nożną, krokiet, serso oraz śpiew i czytanki. Życzyćby należało, ażeby społeczeństwo większą uwagę zwróciło na tę pożyteczną placówkę pracy społecznej i użyczyło wydatnego poparcia Zarządowi, zmierzającemu do założenia szkoły ogrodniczej, połączonej z internatem.

Zgłoszenia datków w pieniądzach i materyałach przyjmuje Zarząd na miejscu oraz Bank Małopolski.

— Popis młodzieży żydowskiej. Kolonia Ogrodnicza młodzieży żydowskiej na placu Powyścigowym naprzeciw „Cichego Kącika" urządza w niedzielę dnia 28 bm. popis młodzieży, uczęszczającej do półkolonii wakacyjnej, na który zaprasza się rodziny dziatwy oraz interesujących się celami Kolonii.

REPERTUAR TEATRU „BAGATELA".
Sobota: „Ich czworo" (premiera).

REPERTUAR OPERETKI W „NOWOŚCIACH":
Sobota: „Kapłanka ognia".

Z giełdy.

Kraków, 26 sierpnia.

Ożywienie, jakie cechowało giełdę efektów z początkiem tygodnia, dziś w dalszym ciągu osłabło. W związku z tem pozostaje lekka tendencya zniżkowa, która jednak nie objęła wszystkich akcyi, gdyż np. Trzebinia masz., Trzebinia tłuszcze i Krakus uzyskały nawet niewielką zwyżkę.

Z walut korony czeskie zyskały 1 pukt, inne bez zmiany.

Giełda krakowska z dnia 26 sierpnia 1921 r.

Akcye bankowe:	oflar	żądane	tranzakcje
Polski Bank Przemysłowy I—IV em.	550·—	610·—	
Polski Bank Przemysłowy V em.	530·—	580·—	560—570
" Hipoteczny	700·—	800·—	760·—
" Małopolski	625·—	675·—	
Ziemski Bank Kredytowy	600·—	700·—	
Powszechny Bank Kredytowy S. A.	275·—	325·—	
Bank Ziem. dla kresów Łańcut	600·—	700·—	
Bank kredytowy w Warszawie	2750·—	2950·—	
Akcye Tow. handl. przem.			
Polskie Tow. handl. („P. T. H.") I—IV e.	1000·—	1200·—	1050—1150
Polskie Tow. handl. („P. T. H.")	—·—	—·—	
Handl. Spółka akc. „Impeks"	400·—	500·—	
„Polski Glob" Tow. transport.-handl. I-III	1200·—	1300·—	
C. Hartwig, Dom eksped.-handl. Poznań	—·—	—·—	
Żegluga Polska	500·—	550·—	
Zieleniewski I-III em.	7500·—	8400·—	7700—8300
Warsz. Sp. akc. Bud. Parowozów I-II em.	1400·—	1500·—	1450·—
„Lemiesz" fabryka maszyn rolniczych	6200·—	6400·—	
„Trzebinia" fabr. maszyn i narz. roln. I-V	3000·—	3200·—	3100—3150
„Trzebinia" fabr. maszyn i narz. roln.	—·—	—·—	
Zakłady amunicyjne „Pocisk"	950·—	1050·—	
„Automotor" fabryka samochodów	2300·—	2500·—	
„Ciechy" fabryka cementu	[illegible]	[illegible]	8100·—
Gal. akc. Zakłady Górn. Siersza	7100·—	7300·—	
„Tepege" Tow. dla przedsięb. górniczych	[illegible]	8200·—	8100·—
Polska nafta I-III em.	[illegible]	[illegible]	2175—2050
Elektrownia w Sierszy III em.	2100·—	2300·—	
„Oikos" T. A.	4900·—	5100·—	
„Pezet" Powszechne zakłady budowlane	1000·—	1200·—	
Fabr. przetworów tłuszcz. w Trzebini	3100·—	3300·—	3150—3225
„Krakus" Zjedn. fabr. przetw. wysk. I-V.	3000·—	3200·—	3175·—
Fabryka porcelany w Ćmielowie	3500·—	3700·—	
Fabr. i Raf. cukru w Chodorowie I-III em.	2500·—	2700·—	2600—2550

Waluty dewizy	Waluta markowa Gotówka (banknoty) Kupno	Sprzedaż	Czeki wpłaty Kupno	Sprzedaż
Dolary St. Zj.	2350·—	2550·—	2350·—	2550·—
Marki niemieckie	29·—	31 —	29·50	31·50
Korony austryackie	2·30	2·50	2·40	2·50
Korony czesko-słowackie	30·—	32·—	31·—	32·—
Lei rumuńskie	—·—	—·—	—·—	—·—

Giełda warszawska z 26 bm.: Dolary Stanów Zjedn. czeki kupno 2490. Marki niem. gotówka sprzedaż 30·75, kupno 25·73. Gdańsk got. tranz. 31·—.

Giełda wiedeńska z 26 bm.: Renta majowa 112·—, austr. renta kor. 112·—, renta lutowa 120·—, węgierska renta koron. 295·—, losy tureckie 5050, priorytety kolei południowej 3301, Anglobank ——, Bankverein ——, Bodenkredit 2630 austr. zakład kredytowy 1650, Bank depozytowy 880, Laenderbank 2870, Merkury 1100, Unionbank ——, Zivnostenska 5165, Kolej północna 26900, Lwów-Czerniowce 4550, Koleje austr. 5740, Kolej południowa 3200, Alpiny 7880, Berg und Huetten 12600, Krupp 2125, Huta Poldi ——, Rima ——, Skoda 6270, Apollo 7900, Fanto 31700, Gal. Karpaty 24000, Galicja 60000, Zieleniewski 3500, Siersza 3200.

Kursa dewiz w Wiedniu 26 bm. (L.) Amsterdam 329·50 Zagrzeb 575·50 Belgr 2298 Berlin 1225·50 Bruksela 78·95. Budapeszt 267·50, Bukareszt 1237·50. Kopenhaga 1782·50. Londyn 3850, Medjolan 4415·—, N. Jork 1038 —, Paryż 9080, Praga 1235·—, Zurych 176·75, belg. 7855. bułgarskie 815·50, dolary 1020, marka niemiecka 1223·50, angielskie 3840·—, francus. 8050, holenderskie 32850, włoskie 4405·—, jugosłowiańskie tysiączki niestempl. ——, polskie 38·——40·—, rumuńskie 1232·50, szwedzkie 22170, szwajcarskie 176·25, czeskie 1234·—, węgierskie 268·50.

Kursa dewiz w Zurychu 26 bm. (L.). Berlin 6·05 (23 bm. 6·45), N. Jork 588 (590), Londyn 21·78 (21·75), Medyolan 25·20 (25·05), Bruksela 54·50 (—·—), Praga 7·05 (7·20½), Budapeszt 1·55 (1·52½), Zagrzeb 3·25 (3·25), Bukareszt 7·12½ (7·12), **Warszawa 0·25 (0·22)**, Wiedeń 0·70 (0·65), Austr. stempl. 0·58 (·—), Paryż 45·80 (45·70).

Kursa dewiz w Berlinie 26 bm. Dolary 85·40—. belgijskie 648·25, funty 317·25, francuskie 665·75 włoskie 368·50, polskie 3·45—, czeskie 101·65, austr. stare ·—, austr. stemplowane 8·30, rumuńskie —·—,
Amsterdam 2672·30, Antwerpja —·—. Helsingfors 124·35, Wiechy 367·10, Londyn 316·80, Nowy York —·——. Paryż 566·80, Szwajcarja 1481·—, Hiszpanja 1118·85, stemplowane wiedeńskie 10·08, Praga 101·55, Budapeszt 22·07.

TELEGRAMY.

Zamordowanie Erzbergera.

L. Wiedeń. (Telefonem). Z Berlina donoszą: Głośny przywódca centrum w Niemczech, poseł Erzberger, który od kilku dni znajdował się wraz ze swoją rodziną w miejscowości kąpielowej Griesbach w Badenii, został zamordowany 12 strzałami rewolwerowymi. Erzberger był w towarzystwie posła Dieza, który odniósł rany i znajduje się w szpitalu. Pod zarzutem morderstwa aresztowano dwóch młodych ludzi w wieku około 25 lat. Pobudki mordu są natury politycznej.

(Maciej Erzberger, urodzony w roku 1875 w Buttenhausen w Wirtenbergii, był nauczycielem ludowym w Biberach, a od roku 1896 brał czynny udział w życiu politycznem jako członek katolickiego centrum. W roku 1903 wszedł on z ramienia tegoż stronnictwa do sejmu Rzeszy i piastował mandat aż do ostatniej chwili życia. Erzbergera łączyły ściśle stosunki polityczne z zamordowanym austryackim następcą tronu Franciszkiem Ferdynandem. W czasie kanclerstwa hr. Hertlinga, Erzberger był jednym z pierwszych polityków Niemiec. Erzberger walczył z wpływami wielkiego sztabu generalnego i domagał się rychłego zakończenia wojny. On też głównie doprowadził do skutku zawieszenie broni pomiędzy koalicyą a Niemcami. Już po wojnie wystąpił przeciwko niemu ze skandalicznymi zarzutami były niemiecki minister skarbu Helferich, a w toku procesu na tem tle wynikłego ujawniono szereg ujemnych szczegółów z życia Erzbergera).

Bolszewicy przeciw zagranicznej pomocy dla Rosyi.

Berlin. (E. E.) „Berliner Tageblatt" otrzymuje wiadomość z Londynu, że Rosya sowiecka nie przyjmie pomocy dla głodnych, ofiarowanej przez Francyę i Anglię, ponieważ rządy tych państw zażądały od Rosyi wyrównania dawnych zobowiązań Rosyi carskiej w wysokości 600 milionów rubli carskich. Sowiety sądzą, że taniej wypadłoby im zakupno żywności za własne fundusze niż wyrównanie dawnych carskich zobowiązań na rzecz zachodnich kapitalistów.

Rozpoczęcie rokowań w Wiesbadenie

Berlin. PAT. (Wied. B. K.) „Berliner Tageblatt" donosi z Wiesbadenu, że rokowania pomiędzy Rathenauem a Loucherem rozpoczęły się dzisiaj o godzinie 10.50. Rokowania są tajne. „Berliner Tageblat" dowiaduje się, wedle sprawozdania „Temps'a" z Paryża, że pomimo, iż bezpośrednie rokowania między Francyą a Niemcami nie są chętnie widziane przez aliantów, jednak jest nieprawdopodobnem, aby komisya reparacyjna odrzuciła umowę, która ewentualnie zostanie zawartą między Rathenauem a Loucherem.

Nieprzyjaźń austr.-węgierska.

Budapeszt. PAT. (Węg. B. K.) Na zjeździe zastępców komitetów odbytym w Budapeszcie przyjęto rezolucyę, wzywającą rząd, by zerwał stosunki dyplomatyczne z Austryą i zarządził natychmiast zamknięcie granicy.

O kredyt amerykański dla Austryi.

L. Wiedeń. (Telefonem). Kanclerz austryacki dr Grimm pozostanie jeszcze kilka dni w Paryżu, aby tam porozumieć się z wybitnemi osobistościami amerykańskiemi co do uzyskania kredytu prywatnego dla Austryi.

Odpowiedź sinfeinistów w posiadaniu rządu angielsk.

Londyn. (E. E.) Parlament sinfeinistów w Londynie uchwalił na swem wieczorem czwartkowem posiedzeniu odpowiedź na angielskie propozycye ugodowe. W nocy z czwartku na piątek wyjechał z Dublina osobny kuryer parlamentu sinfeinistów wraz z deputacyą posłów irlandzkich celem wręczenia uchwały L. George'owi. Odpowiedź sinfeinistów podkreśla konieczność niezawisłości republiki irlandzkiej i żąda dalszych koncesyi. Odpowiedź ta nie wyklucza dalszych rokowań.

Paryż. PAT. (Havas). Odpowiedź irlandzka wręczona została na Downing Street. Odpowiedź gabinetu londyńskiego ustalono jednogłośnie, postanowiono jednak na razie jej nie ogłaszać. Spodziewają się, że na dzisiejszem posiedzeniu parlamentu irlandzkiego De Valera ogłosi odpowiedź sinfeinistów, a równocześnie Lloyd George w Londynie przedstawi stanowisko rządu angielskiego.

Wrzenie w Indyach wzmaga się.

Hanower. PAT. Radio. Wedle doniesień z Londynu sytuacya w południowych Indyach pogarsza się tak, że liczą się z formalną rewolucyą hindusów.

Londyn. PAT. (Reuter). Wedle doniesień dzienników niepokoje w Indyach obejmują 2 do 3 tysięcy mil ang. obszaru. Na obszarze tym ponad 1000 osób miało stracić życie. Powstańcy posuwają się w kierunku na Kalkutę.

Londyn. PAT. (Wolff). Z Indyi nadchodzą wiadomości, że położenie w Kalkucie stało się krytyczne. Do wybrzeżu terenu objętego powstaniem wysłano okręt wojenny. Walki trwają ciągle. Panuje zaniepokojenie o los angielskich kobiet i dzieci.

Zwycięska kontrofenzywa Turków.

Angora. PAT. (Havas). Wojska tureckie zajęły pozycye greckie na odcinku Afium Karahisker i zmusiły Greków do odwrotu. Grecy mieli się cofnąć o 120 kilometrów.

Paryż. (E. E.) Havas donosi, że armia grecka poniosła ciężką klęskę po pięciodniowej zaciętej walce nad rzeką Sakarią. Armia grecka wycofuje się w kierunku na Eski-Sher ścigana przez Kemalistów. Poniosła ona znaczne straty.

Paryż. PAT. (Havas). Sprawozdawcy dzienników, znajdujący się na froncie grecko-tureckim donoszą, że wielka decydująca bitwa nad rzeką Sakarią między Turkami a Grekami jest nieuniknioną.

Angora. PAT. (Havas). Zaprzeczają tu pogłosce o rozwiązaniu Zgromadzenia narodowego w Angorze.

Do naszych Komisarzy!

Przedkładając dziś półroczne zestawienie dochodów naszego biura za czas od 1-go stycznia do 30-go czerwca 1921 r., kończący się kwotą Mp. 1,854.608·04 jesteśmy dumni z osiągniętego rezultatu. Intenzywna praca naszych Komisarzy rozpoczęła się właściwie dopiero po zjeździe, t. j. 7-go lutego i osiągnęła maximum w dotychczasowej działalności. Zyskaliśmy wiele nowych miast jak Sucha, Liszki etc., które w swojem pierwszem stadyum nie mogły jeszcze wybić się i uwidocznić swoją pracę w cyfrach. Miasta, jak Kraków, Rzeszów (który przez dochody wykazane w lipcu wybił się na drugie miejsce) Bielsko, Jarosław, Przemyśl, Tarnów, będąc pod kierownictwem wytrawnych i doświadczonych pracowników, wykazują jak bardzo popularną jest między ludnością żydowską instytucya nasza.

Nie mniej i Oświęcim, Gorlice, Chrzanów Mielec, Nowy Targ, Bochnia i cały szereg innych miejscowości dotrzymują kroku tym pierwszorzędnym miejscowościom. Wszędzie były do zwalczania trudności zarówno organizacyjne jakoteż i administracyjne (z powodu braku materyału agitacyjnego, którego sporządzenie spowodowałoby bardzo znaczne koszta) i jeżeli mimo wszystko osiągnięto taki rezultat, to napawa nas to nadzieją, że do pokrycia wielkich wydatków jakie czekają „Keren Kajemeth" w tym roku ze względu na poczynione zakupy ziemi w Erec Izrael, Zach. Małopolska i Sląsk przyczynią się w znacznej mierze.

Biuro Z. F. N. dla Zach. Małopolski i Sląska.

Półroczne zestawienie dochodów wedle miast zachodniej Małopolski i Śląska.

	Mkp.	f.		Mkp.	f.
Kraków	455.740	64	Trzebinia	14.719	—
*) Bielsko	173.834	25	Sędziszów	12.051	—
Tarnów	92.655	55	Zakopane	11.519	—
Jarosław	86.991	82	Dębica	11.228	—
Rzeszów	82.221	—	Przeworsk	11.159	—
Przemyśl	81.859	—	Cieszyn	10.666	—
Oświęcim	49.299	—	Pilzno	10.000	50
Jasło	47.750	60	Kęty	8652	—
Sanok	44.084	—	Błażowa	8546	—
Gorlice	43.022	—	Kolbuszowa	8474	—
Chrzanów	40.105	50	Borowa	8312	—
Mielec	34.123	—	Rudnik	7930	—
Bochnia	33.484	17	Jordanów	7295	—
Nowy-Sącz	32.785	—	Baranów	7255	—
Nowy-Targ	32.097	—	Ropczyce	7039	—
Wadowice	31.344	10	Sokołów	6992	—
Zabłocie	26.472	—	Grybów	6573	—
Tarnobrzeg	20.036	50	Sucha	6060	—
Rozwadów	19.955	—	Dynów	5796	—
Lisko	18.432	50	Dąbrowa	5728	—
Łańcut	17.996	—	Leżajsk	5725	—
Wieliczka	17.358	—	Andrychów	5622	—
Rymanów	16.776	50	Brzozów	5110	—
Brzesko	16.196	50	60 miast niżej 5000 Mp.	84.046	—
Biecz	15.344	—	**Zebrano razem od 1. stycznia do 30. czerwca 1921**	1,854.608	64
Strzyżów	15.179	—			

Zestawienie półroczne według działów.

	Mkp.	f.
Kol. gal. im. Dr. Thona	746.922	95
Samoopodatkowanie	78.747	—
Nedarim	115.069	—
Puszki	140.909	19
Dunamy	106.772	50
Nachlah	11.107	—
Drzewka	404.810	50
Złota księga	89.936	—
Fund. kap. Trumpeldora	119.563	—
Kol. Tschlenowa	3617	—
Marki i telegramy	27.154	50
Fundacya rocznicowa	10.000	—
	1,854.608	64

*) Kwota 35.085·10 Mp. została w swoim czasie w „Jüdische Zeitung" wykazana, przeto wykaz o tyle się zmniejsza.

Sprostowanie. W sprawozdaniu z ubiegłego tygodnia zakradł się fatalny błąd drukarski. Zamiast żywimy „płonną nadzieję" ma być oczywiści **„niepłonną** nadzieję".

Do ogółu nauczycieli!

W imię solidarności, wzywamy kol. nauczycieli, aby przed **składaniem ofert i obejmowaniem posad w średnich szkołach żydowskich w Łodzi,** zgłaszali się do **Biura Informacyjnego** Stow. Naucz., Południowa 3, Piotrkowska 16. — Biuro czynne we wtorki i czwartki od godz. 4—5 popoł. — Wobec trwającego nadal zatargu między właścicielem szkoły a personalem nauczycielskim, ostrzegamy kol. naucz. przed obejmowaniem posad w 8-kl. męskim gimnazyum p. Szakina w Łodzi, ul. Piotrkowska 18. 1402

Łódzki Oddział Związku zawod. nauczycieli średnich szkół żyd. w Polsce.

Drobne ogłoszenia.

Panienka do kasy potrzebna natychmiast. Zgłoszenia „Au Bon Marche", Floryańska 21 1774

FABRYKANT CUKIERNIKÓW poszukuje 1772
spólnika
z odpowiednim kapitałem i lokalem. Wiadomość w Adm. N. Dz. pod I. L. 6.

POSZUKUJĘ nauczyciela
zdolnego władającego językiem polskim, hebrajskim i niemieckim do chłopca lat 12 celem przygotowania go do 2-giej gimnaz. z końcem roku i dziewczynki 15 letniej. Warunki całe utrzymanie. Jonas Langer, Witów p. Chochołów k. Zakopanego. 1061

Największy wybór w Krakowie
ELEGANCKIE, trwałe i szykowne
1242 **BUCIKI**
półbuciki, lakierki, pantofelki, molierki irchowe, chromowe, zamszowe w kolorze czarnym, białym, bronzowym, wiśniowym, popielatym, gołąbkowym, cielistym, czerwonym, drapowym, celedynowym i t. d.
GIZELA BRAND
Kraków, Starowiślna 6.

KOSTYUM popielaty
prawie nowy do sprzedania. Wiadomość pod „M. T." do Ad. N. Dzien.

MYDŁO
do prania, najlepszej jakości po Mk. 270, hurtownie taniej. W paczkach poszta osobno za zaliczką 5 kg Mk 1500.
poleca 1688
S. BINZER, Kraków
ul. Radziwiłłowska L. 15.

Na przestrzeni Maków—Kraków
zostawiłem dn. 23 bm. w pociągu II. kl. żółtą walizę zawierającą: dziecięcą garderobę oraz Tales i Tefilim. Uczciwego znalazcę proszę o zwrot za wynagrodzeniem 10.000 Mk. do firmy Weindling, Dietla 40 Kraków. 1771

WPISY Do hebrajskiej Szkoły Ludowej i Średniej ulica Brzozowa L. 3
odbędą się w dniach 1480
28, 29, 30, 31 sierpnia i 1 września b. r.
od 9—12 przedpoł. i od 3—5 popoł.

ŻAR — ŻAR — ŻAR!
JASNE ŚWIATŁO! WSZĘDZIE DO NABYCIA! „ŻAR" TOW. AKC. NOWY TOMYŚL
1357
Reprezentacya na Kongresówkę i Małopolskę
A. Moszkowski i Ska, Inż., Warszawa, Sienna 23.

Zegarmistrz Leon Brüll, Kraków, ul. Starowiślna 39, przyjmie natychmiast uzdolnionego czeladnika zegarmistrzowskiego. 1766

!! OKAZYA !!
10.000 mufek gumowych do węży gazowych 8 i 10 m/m à Mp. 26·— za 1 szt. Pocztówki po 120 szt. za zaliczką!
Przy odbiorze przeszło 1000 sztuk 20% rabatu.
Biuro tech. „ZENIT"
Spółka z ogr. por. 1463
Kraków, Szpitalna 7.

Jakób Stattler, Będzin
HURTOWNA SPRZEDAŻ
odważników, wyrobów lanych, naczyń emaliowanych i t. p. 1467
Herzfeld Victorius Akc. Tow. w Grudziądzu.

HIL SPECIALE
Tutki hygieniczne z watą i bibułki cygaretowe
przedwojennej jakości. Wszędzie do nabycia!
„KARPALIT" S.A. fabryka kart do gry, wyrobów papierowych i przemysłu litograficznego Lwów, Zielona 20.
Zastępstwo: P. ALEKSANDROWICZ KRAKÓW • STAROWIŚLNA 43 • TEL. 2360.

Wzory na Targach Wschodnich, Grupa 10. L. 3.

PRALKI RĘCZNE
(Maszynki do prania)
różnych typów i wielkości z wkładami cynkowemi i drzewianemi poleca
Fabryka wyrobów drzewnych
Hr. Henryka Larischa Mönnicha
wyłącznie przez Dom handlowy
Fiatek i Zborowski
Kraków, Zwierzyniecka 29.
1472

POSZUKUJE SIĘ NA WIEŚ
stacya kolej. i telefon w miejscu rutynowanej
nauczycielki
do przygotowania dziewczynki do III-ej gimn. i chłopczyka do I-ej gimn. Gra na fortepianie i nauka języka hebr. wymagana. Oferty nadesłać należy Henryk Kronstein, dyrektor dóbr Lubieńce obok Stryja. 1887

Chemiczna pralnia i farbiarnia Fr. Bębenka w Krakowie
zawiadamia P. T. Publiczność o otwarciu filii
1464 **W TARNOWIE, PRZY UL. KATEDRALNEJ L. 1**
pod kierownictwem: **L. PLATTNERA.**

Zamiast drogich wód mineralnych używajcie nieskończenie tańszych tabletek „VITA".

Niniejszem zawiadamiam, iż przeniosłem swoją kancelaryę adwokacką
Dr. Anselm Lichtblau
1707 adwokat
Wiedeń I., Gonzagasse 11.
Telefon Nr. 62050. K. Cz. P. K. Oszcz. 164.268.

DOM TOWAROWY Benno Brettner
Kraków, Rynek główny L. 13.
poleca
najnowsze jedwabie, modele konfekcyi damskiej, swetery w wielkim wyborze bieliznę, jakoteż wszelkie nowości, w zakres ten wchodzące.
Hurtowny i detaliczny dział sprzedaży francuskich przyborów modniarskich. 681

BIELIZNA MĘSKA
koszule, manszety, kołnierze
firmy
IGN. SPIELMANN W WIEDNIU
dostawa po oryginalnych cenach fabrycznych tylko hurtownie.
Reprezentacya i skład komisowy
SZYMON LANDAU, KRAKÓW
1718 ul. Dietla L. 34.

„MATURA"
Główna Administracya:
Kraków, Grodzka 32, II. p.
Godz. urzęd. w czasie feryi od 9 rano do 2 popoł., kierownik fachowy od 11—12.
I. Nowe kursa maturyczne 1-roczne i 2-letnie gimn., realne i seminaryalne. 1290
II. Kursa 4, 5, 6 klas szkoły średniej.
III. Kursa wydziałowe dla P. T. Nauczycielstwa.
Nauka odbywa się pod kierunkiem wybitnych sił fachowych zbiorowo i indywidualnie.
Dla zamiejscowych P. T. Wojskowych i Urzędników prowadzimy kursa korespondencyjne zapomocą wykładów piśmiennych przesyłanych miesięcznie.
Pierwsza i jedyna tego rodzaju Instytucya w Polsce.
Wszelkie informacye i prospekta bezpłatnie.

הוראת השפה העברית.
Naukę języka hebrajskiego
rozpoczynam znów od 1 września b. r.
Zgłoszenia: **L. DREMER, Starowiślna 37, II. p.**
1757 codziennie od 5—7 popoł.

Spólnika
do mającego się otworzyć przedsiębiorstwa koncesyonowanego, z większem kapitałem, poszukuje się. Zgłoszenia pod „Langer" do Admin. N. Dziennika. 1478

Izrael. gmina wyznaniowa w Dębicy
rozpisuje konkurs na 1464
SZOCHETA
posiadający zdolności „Mohela" i „Baal-Tefilah" mają pierwszeństwo. Oferty, odpisy świadectw i warunki należy wnieść na ręce przełożonego I. Wiederspana w Dębicy (Małopolska).

Księgarnia „Wiedza" i „Sztuka"
właśc.: **S. Taffet, Kraków, Gołębia 10**
Poleca i wysyła za pobraniem poczt. następujące książki:
Reiss J. prof.: Historya Muzyki w zarysie Mp. 300
Łepkowski: Sztuka 104 drzeworytów w opr. półpłótn. „ 350
Tetmajer Kaz.: Zatracenie, romans z ozdobną okładką „ 360
Wyrobek E. prof.: W pętach rozpusty i pijaństwa „ 50
Voit Josef: Handbuch für den Spezerei Kolonialwaren und Delikatessenhandel so wie für alle einschlägigen Betrieb. Wien 1900 „ 600
Neumann G. Dr.: Commentar zu den Civilprocessgesetzen. Wien 1898 w opr. półsk. „ 50[illegible]
Krainz Josef Dr. u. Prof. Pfaff L.: System des oesterreichischen allgemeinen Privatrechtes 2 tomy w opr. półsk. „ 8[illegible]
Herbst Edw. Dr.: Handbuch des oesterreichischen Strafrechtes 2 tomy w opr. „ 500
Krumłowski Konst.: 100.000 żartów, anegdot, figlów i monologów „ 60
Popiel Dr.: Poradnik dla młodych mężatek i matek „ 144
Tetmajer Kazimierz: Panna Mery, powieść z ozdobną okładką „ 300
Zbiór najpiękniejszych listów miłosnych „ 60
Lilie, Osty, Stokrótki zbiór krótkich wierszyków i mądrych zdań „ 98
Dunikowski Emil Dr.: Meksyk, szkice z podróży po Ameryce w opr. eleg. z ilustr. „ 350
Merwin Bert. Dr.: Żydzi w powstaniu 1863 „ 50

Najradykalniejszy środek dla cierpiących na
PRZEPUKLINĘ
(dla Panów, Pań i dzieci).
Każdą, chociby najstarszą przepuklinę, nawet gdy operacya ani pasy nie pomogły, leczymy zupełnie po osobistem przedstawieniu się bez boleści i skutecznie bandażami nowego patentowanego wynalazku mego i prof. Dra Haskal'a (Dyrektora szpitala św. Szczepana i pr. docenta w Budapeszcie). — Dla Pań damska obsługa. — Patenty we wszystkich państwach. 1449
M. TILLEMANN, Kraków, ul. Zwierzyniecka 4 (obok Hotelu „Wiktorya").

Nakładem Gal. Sp. Wydawniczej. Red. nacz.: Dr. Ign. Schwarzbart. Red. odpow.: Maks. Feldman. Nowa Drukarnia Dziennikowa, ul. Orzeszkowej 2.